

Datum
2021-09-27

Adress
August Palms Plats 1

Diarienummer
STK-2021-1016

Yttrande

Till
Justitiedepartementet

Remiss från Justitiedepartementet - Utvisning på grund av brott - ett skärpt regelverk (SOU 2021:61) Ju2021/02575

Sammanfattning

Kommunstyrelsen välkomnar utredningens förslag i stort. Särskilt att stärka skyddet mot utvisning för brottsoffer svarar mot ett tidigare identifierat behov inom staden. Den samlande bedömningen är att en ökad risk för utvisning skulle kunna bidra till minskad benägenheten för individer att begå brott och därmed till en över tid tilltagande trygghet i Malmö. Utredningens förslag kan ha viss inverkan på grov kriminalitet och på mängdbrottslighet såsom misshandel, skadegörelse och rån. Därutöver lämnas ett antal mer specifika synpunkter och kommentarer.

Yttrande

Kommunstyrelsen välkomnar utredningens förslag i stort. Särskilt att stärka skyddet mot utvisning för brottsoffer svarar mot ett tidigare identifierat behov inom staden. Den samlande bedömningen är att en ökad risk för utvisning skulle kunna bidra till minskad benägenheten för individer att begå brott och därmed till en över tid tilltagande trygghet i Malmö. Utredningens förslag kan ha viss inverkan på grov kriminalitet och på mängdbrottslighet såsom misshandel, skadegörelse och rån. Kommunstyrelsen ser positivt på de definitioner och förtydliganden som utredningen föreslår kopplat till att straffvärdegränsen ska sänkas och att denna även ska kunna underskridas när brottets karaktär ger skäl till det.

Det finns dock även risker med utredningens förslag. Det finns risk att personer som utreds för brott där utvisning kan vara aktuellt undanhåller sig myndigheterna i större utsträckning. Därtill, då utvisning är att betrakta som en allvarlig rättsverkan, kan förslagen påverka brottsoffrens benägenhet att anmäla brott om det innebär att deras närstående (och/eller de själva) riskerar utvisning. Faran är särskilt hög när det handlar om brott i nära relation och särskilt brott med hedersmotiv. I de fallen kan det finnas en form av kollektivt ställt krav på den utsatte att sätta familjen först och återvända tillsammans med den/de dömda. Barn har exempelvis ingen egen möjlighet att bestämma och måste finna sig i vårdnadshavarnas be-

slut. I andra fall kan det däremot leda till att individen fullföljer sin medverkan i rättsprocessen, då utvisning av gärningspersonen skulle kunna leda till ökad trygghet för den utsatte.

Brott med heders- och hatmotiv är mycket allvarliga och ett hot mot många människors trygghet samt allvarligt begränsar enskildas livsutrymme och kan ge livslånga men. Det innebär också en allvarlig inskränkning i de mänskliga rättigheterna, jämställdheten och barns rättigheter. Kommunstyrelsen delar dock utredningens slutsats att det saknas skäl att införa en reglering om att domstolen, utan särskilt yrkande från åklagaren, tar ställning till frågan om utvisning vid sådan brottslighet.

I övrigt lämnas nedanstående synpunkter:

7. Effektivare verkställighet av utvisning på grund av brott

Kommunstyrelsen instämmer i utredningens bedömning att det – för att utvisningen ska få den verkan den syftar till – är viktigt att ett beslut om utvisning verkställs. Bristen på effektivitet i verkställigheten av utvisningar får konsekvenser för både den enskilde och för samhället i stort. Det är därför angeläget att utvecklingsarbetet för högre effektivitet i verkställigheten fortgår och att arbetet med att teckna internationella avtal och överenskommelser utvecklas. Särskilt positivt är förslaget om att ge Kriminalvården i uppdrag att i samråd med Polismyndigheten utveckla insatser för att rusta dömda med utvisningsbeslut för det stundande återvändandet.

9. Betänketid för offer för människohandel

Kommunstyrelsen ser positivt på förslaget att socialnämnder ska kunna ansöka om uppehållstillstånd för betänketid för offer för människohandel. Socialtjänsten har redan en central roll i att stödja brottsoffer och kan fatta beslut om placering eller andra akuta insatser. I förslaget framförs att socialnämnden bör ges behörighet att ansöka om betänketid i de fall det finns anledning att anta att utlänningen är utsatt för brott enligt 4 kap. 1 a § brottsbalken och att det är socialnämnden som ska avgöra om kriterierna är uppfyllda. Kommunstyrelsen instämmer i att människoexploateringsbrott bör innefattas i socialnämndens ansökningsbehörighet eftersom det är närbesläktat med människohandelsbrottet.

Det är av vikt att kunskapshöjande insatser om människohandel och människoexploatering riktas till medarbetare inom berörda myndigheter. I det fall dessa leder till ökande kostnader för kommunen bör dessa fullt ut ersättas av staten. Det bör också utarbetas en struktur och rutiner, samt tydlighet i samverkan mellan socialnämnd, regionkoordinatorer, polis, åklagare och andra berörda parter i processen rörande ansökan om betänketid.

Vid en förlängning av betänketid föreslås att det fortfarande bör vara endast förundersökningsledaren som kan ansöka om detta. Kommunstyrelsen vill betona vikten av att förundersökningsledaren har kontakt med den part som initialt har ansökt om betänketiden.

12. Konsekvenser

12.2 Ekonomiska konsekvenser

Kommunstyrelsen bedömer att förslagen, utöver ovan nämnda kostnader för kunskaps-
höjande insatser, på kort sikt i liten mån kan medföra ökade kostnader för staden i det fall att
fler söker stöd eller behandling genom förvaltningens verksamheter. På längre sikt bedöms
att kostnaderna kan komma att minska till följd av att benägenheten att begå brott kan
minska i vissa grupper.

12.3.1 Konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet

Det är mycket viktigt att värna invånarnas säkerhet och trygghet. Kommunstyrelsen anser
därför att det är rimligt att skärpa bestämmelserna för när utvisning ska kunna beslutas. En
ökad risk för utvisning skulle kunna ha en inverkan i personers benägenhet att begå brott,
åtminstone i de fall där det handlar om överlagd brottslighet. Risken för utvisning skulle
kunna öka benägenhet att söka hjälp vilket skulle kunna få till följd att fler individer tar kon-
takt med exempelvis socialtjänstens avhopparverksamhet, vilket skulle kunna leda till utö-
kade kommunala kostnader.

12.3.3 Konsekvenser för jämställdheten

Kommunstyrelsen delar utredningens bedömning om konsekvenserna för ökad jämställdhet.
Stadens erfarenhet är att många kvinnor som beviljats uppehållstillstånd på anknytning avstår
från att lämna en destruktiv relation eller polisanmäla av rädsla för att förlora sin (och even-
tuella barns) rätt att vistas i Sverige. Situationen i hemlandet och eventuell risk för att utsättas
för skam, stigmatisering och skuldbeläggning vid ett återvändande påverkar också benägen-
heten att anmäla.

12.3.4 Konsekvenser för barn

Utredningen fokuserar mycket på flickors utsatthet och kommunstyrelsen vill därför upp-
märksamma att utsattheten hos pojkar också kan vara stor. Till exempel föreligger större risk
för pojkar att dras in i kriminalitet eller nyttjas för att kontrollera familjemedlemmar.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alnerud
.....